

УДК 378.147

Товканець О. С.*

ПЕДАГОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ЗМІСТУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В ЧЕСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТАХ

У статті розглянуто проблеми професійної підготовки фахівців з освітнього менеджменту в чеських університетах. Підкреслено, що модернізація професійної підготовки управлінців і фахівців з освітнього менеджменту певною мірою визначає інтелектуальний, технологічний, економічний, соціальний, культурний прогрес країни. Проаналізовано освітні програми з підготовки освітнього менеджменту в Університеті Ф. Палацького в Оломовці, Карловому Університеті в Празі, Університеті Я. Е. Пуркіне в Усті-над-Лабем. Зроблено висновок, що при формуванні бакалаврських програм підготовки в чеських університетах головна увага приділяється компетентнісному підходу для формування у студента компетенцій з освітнього менеджменту

Ключові слова: професійна підготовка, фахівець з освітнього менеджменту, чеські університети, освітні програми.

Раціональне формування та забезпечення ефективного розвитку підготовки сучасної генерації фахівців в умовах глобалізації є одним з головних чинників конкурентоспроможності держави, процвітання вітчизняної економіки та її виходу в міжнародне інтегроване співтовариство.

Пріоритетними напрямками освітньої політики розвитку європейського простору постають формування загальнолюдських й національних цінностей і цілей; особистісний розвиток науково-педагогічних працівників; постійне підвищення якості освітніх послуг, оновлення змісту та форм організації їх надання; упровадження освітніх інноваційних технологій у навчальний процес.

Актуальним є модернізація професійної підготовки управлінців та фахівців з освітнього менеджменту, що певною мірою визначає інтелектуальний, технологічний, економічний, соціальний, культурний прогрес. Проблеми професійної підготовки вивчалися такими вітчизняними науковцями, як Л. Ващенко, Г. Єльнікова, В. Зверев, Г. Дмитренко, Л. Калініна, Л. Клокар, В. Кремень, Л. Карамушка, Л. Лук'янова, О. Мармаза, В. Маслов, Н. Ничкало, В. Олійник, В. Пікельна, М. Поташник та ін. Значну увагу питанням підготовки фахівців з освітнього менеджменту приділяли зарубіжні дослідники Т. Асман, Е. Бондаревська, К. Горватова, Я. Проуха, В. Троян та ін.

Науковці звертають увагу на необхідність перебудови світогляду фахівців з освітнього менеджменту, які мусять мислити системно, тобто в термінах цінностей, цілей, процесів, а не структур, у термінах динамічного цілого, а не статистичних частин. Сучасні управлінці мають бачити не тільки сьогоденну реальність, але і прогнозувати довгострокове майбутнє, формувати свій світогляд у контексті концепції «мистецтва жити разом» та концепції моралі, розуму і справедливості [3].

Уважаємо за необхідне звернути увагу на досвід професійної підготовки фахівців з освітнього менеджменту в центральноєвропейських країнах, зокрема в Чехії, оскільки чеська система підготовки фахівців з освітнього менеджменту, на нашу думку, спрямована на формування професійної компетентності, практичних, прагматичних і гуманістичних орієнтацій.

Мета статті – здійснити педагогічний аналіз змісту підготовки фахівців з освітнього менеджменту в чеських університетах..

Вивчення наукової літератури дає підстави стверджувати, що в системі формальної освіти в Чехії здійснюється підготовка менеджерів освіти на рівні бакалаврату, магістратури та докторантури. Випускникам, які закінчили програми за відповідним освітнім рівнем, на основі державної атестації присвоюється академічний ступінь.

*© Товканець О. С.

Стандартна тривалість навчання становить для ступеня бакалавра від трьох до чотирьох років. Програма завершується підсумковою державною атестацією, що включає в себе захист випускної роботи. Форма навчання може бути очною і комбінованою [8, с. 115].

Зміст навчання за освітньою програмою підготовки випускника з освітнім ступенем «бакалавр» за спеціальністю «Освітній менеджмент» у чеських університетах визначається переліком мінімально необхідних особистісних інтелектуальних і соціальних компетентностей та професійних компетенцій, передбачених для вирішення складних завдань у професійній діяльності у сфері освітнього менеджменту або у процесі навчання, що передбачає виконання функцій керівника освітньої установи чи її структурного підрозділу відповідно до нормативних вимог. Базові знання, уміння й навички з освітнього менеджменту забезпечують бакалаврські програми підготовки, які виконуються в різних університетах Чехії, зокрема в Університеті Ф. Палацького в Оломовці, Карловому Університеті в Празі, Університеті Градця Кралове, Університеті Я. Є. Пуркіне в Усті-над-Лабем, Університеті в Остраві та інших.

Розглянемо детальніше програми підготовки фахівців з освітнього менеджменту в університетах Чехії. Так, в Університеті Ф. Палацького в Оломовці підготовка фахівців з освітнього менеджменту здійснюється на філософському факультеті на кафедрі соціології й андрагогіки за бакалаврською акредитованою програмою спеціальності «Освітній менеджмент». Мета студійної програми полягає у формуванні навичок, необхідних для професійного виконання управлінських функцій в освітніх закладах [10].

В Карловому Університеті в Празі підготовка фахівців з освітнього менеджменту здійснюється на педагогічному факультеті в Центрі освітнього менеджменту за бакалаврською акредитованою програмою спеціальності «Освітній менеджмент» з трирічним терміном навчання. Мета студійної програми – підготовка фахівців з освітнього менеджменту. Профіль і кваліфікація випускників: виконання функцій управління в нижній, середній і вищій ланках в школах, навчальних закладах; фахівці державного управління в сфері освіти, працівники управління системою освіти відповідно до чинного законодавства в Чехії, виконання функцій директора школи тощо [9].

В Університеті Я. Є. Пуркіне в Усті-над-Лабем підготовка фахівців з освітнього менеджменту здійснюється за бакалаврською акредитованою програмою спеціальності «Освітній менеджмент» на педагогічному факультеті на кафедрі педагогіки. Мета студійної програми – надати студентам базові знання теорії управління освітою в країнах ЄС, знайомство з юридичними та економічними нормативними актами, застосування їх у школах регіонів Чехії, забезпечення психологічної основи рефлексії та саморефлексії управлінця, формування стратегічного і концептуального мислення, практичних навичок лідерства тощо [11]. Профіль і кваліфікація випускників – забезпечення теоретичних і практичних знань і навичок, необхідних для виконання функцій менеджера освіти. Випускники університету оснащені знаннями законів і правил, пов'язаних з виконанням обов'язків директора школи, принципів фінансового управління в освіті, принципів освітньої політики, розуміння прагматичного і філософського виміру освіти, управління в освіті.

Освітні програми включають значний перелік дисциплін, які забезпечують змістову підготовку фахівців з освітнього менеджменту та формування професійної компетентності.

Аналіз освітніх програм підготовки фахівців з освітнього менеджменту в чеських університетах засвідчує, що вивчаються різні дисципліни – менеджерського циклу, управління педагогічним процесом, управління персоналом, правові дисципліни, економічного спрямування, загальнонаукового циклу і циклу загальної професійної підготовки тощо.

Зазначимо, що у всіх освітніх програмах трьох університетів представлено дисципліни менеджерського циклу – «Основи менеджменту», «Освітній менеджмент»,

«Маркетинг освіти», «Стратегічне управління освітою», «Менеджерська техніка», «Практикум з менеджменту». Водночас існує специфіка змістового наповнення освітніх програм. Так, в одному випадку у всіх трьох програмах представлені «Основи управління», «Менеджмент освіти», «Основи менеджменту». В Університеті Ф. Палацького в Оломовці вивчаються дисципліни «Кризовий менеджмент», «Управління проектами»; в Університеті Я. Є. Пуркіне в Усті-над-Лабем – «Операційний менеджмент», «Менеджмент групи і колективу», «Коучинг», спостерігається спрямування на формування практичних навичок у процесі вивчення дисциплін «Практикум з менеджменту I, II», «Формування управлінських умінь і навичок I, II» тощо.

Підготовка фахівців з освітнього менеджменту за цим циклом дисциплін спрямована на вдосконалення професійних знань управлінця, його умінь та навичок, особистісних якостей, особливостей поведінки та деяких інших характеристик, що відображаються у стилі управління. Адже від управлінця вимагається застосування оптимальних прийомів і методів розв'язання (поліпшення) ситуації, використання найбільш ефективних шляхів виходу зі складного становища, прийняття рішень в екстремальних, часто змінюваних ситуаціях, мобілізація зусиль підлеглих на спільні дії.

Наступною групою є цикл дисциплін, які представлені в освітніх програмах, спрямованих на вивчення управління освітнім процесом. Мова йде не тільки про процес управління, а і про формування поняття освітнього, педагогічного процесу. У всіх освітніх програмах є орієнтація на дисципліни, змістом яких є управління освітнім процесом, зокрема «Управління освітнім процесом I» і «Управління освітнім процесом II» (Карлов Університет і Університет Я. Є. Пуркіне). «Основи управління освітнім процесом» вивчають в Університеті Ф. Палацького, а «Вступ до управління освітнім процесом» – у Карловому Університеті. Існує значна диференціація в кількості дисциплін, які спрямовані на управління освітнім процесом. Так, в Університеті Ф. Палацького 9 дисциплін представляють блок дисциплін з управління освітнім процесом, зокрема «Основи освітнього процесу», «Актуальні проблеми освітньої політики», «Педагогічне оцінювання», «Оцінювання роботи вчителя», «Навчальний план і його формування», «Якість управління школою», «Концепція педагогічної роботи школи», «Освіта в країнах ЄС», «Альтернативна школа», в Університеті Й. Є. Пуркіне – 5 («Управління освітою в країнах ЄС», «Освітня політика», «Управління освітнім процесом I», «Управління освітнім процесом II», «Соціальне середовище і колектив»), а в Карловому Університеті – всього 3 («Вступ до управління освітнім процесом», «Управління освітнім процесом I», «Управління освітнім процесом II»).

Аналіз освітніх програм засвідчує, що в Чехії в університетах у підготовці фахівців з освітнього менеджменту в контексті управління освітнім процесом надається перевага формуванню насамперед цілісного бачення освітнього процесу, оцінюванню педагогічної праці, моделюванню та проектуванню альтернативних шкіл тощо. Окрім цього увага приділяється формуванню оцінної компетентності як здатності оцінювати результати педагогічної діяльності та аналізувати соціальні наслідки впливу освітньої системи на навколишній соціум, педагогічного та управлінського впливу на тих, хто навчається, на основі застосування комплексу професійних знань методологічного, аналітичного, діяльнісного, прогностичного, аксіологічного характеру, навичок використання сучасних оцінних (зокрема тестових) технологій та інтерпретації результатів вимірювань, кваліметричних методів вимірювання.

На формування в майбутніх фахівців з освітнього менеджменту розуміння місця та ролі лідера і керівника, лідерського мислення, усвідомлення проблем управлінської культури спрямовано дисципліни, які умовно можна об'єднати як дисципліни у сфері управління персоналом. У порівнюваних університетах у цій сфері знаходимо аналогію в дисциплінах управлінського циклу (Карлов Університет і Університет Я. Є. Пуркіне) – «Управління персоналом в організації I», «Управління персоналом в організації II». Ще одна спільна риса щодо проблеми управління персоналом – наявність дисциплін,

спрямованих, на особистісний розвиток менеджера освіти, що реалізується в процесі вивчення дисциплін «Самоменеджмент» (Карлов Університет), «Особистісний і соціальний розвиток менеджера І», «Особистісний і соціальний розвиток менеджера ІІ» ((Університет Я. Є. Пуркіне)), «Управління персоналом» (Університет Ф. Палацького в Оломовці, Карлов Університет в Празі). Значної уваги приділяється формуванню комунікаційних та презентаційних навичок (Карлов Університет) [9; 10; 11].

Підкреслимо, що розвиток людського потенціалу керівників освітніх установ передбачає як інструментальні, так і мотиваційні засоби з метою розширення потенціалу людини та можливостей її самореалізації. Багатомірність розвитку людського потенціалу полягає в тому, що в цьому процесі мають ураховуватися різні чинники: соматичне та психічне здоров'я, соціальні можливості, матеріальні та духовні потреби, соціокультурна мотивація. Для розвитку людського потенціалу керівників освітніх установ та управлінського персоналу варто особливу увагу звернути на систему вольових властивостей, спрямованість особистості, досвід.

Ціннісним феноменом є лідерство: цінності передаються в процесі комунікації на різних рівнях і демонструються на рівні поведінкових проявів. Лідерство та ідея служіння пов'язані між собою, оскільки ґрунтуються на відданості ідеї та усвідомленні відповідальності за свої дії та колектив, за тих, з ким працюєш і для кого. Особливо важливе значення це має для сфери освіти, оскільки ідея служіння громаді, дотримання суспільних інтересів має бути визначальною. За результатами дослідження в країнах ЄС, ключові компетенції європейських лідерів є такими: відкритість до нових ідей, добросовісність, інноваційність, соціальні навички (включно з комунікативними), ведення переговорів та розвиток мереж, орієнтація на результат, організаційні навички, володіння знаннями, що включають знання на рівні ЄС і на рівні країн-членів [4]. Важливим є формування в майбутніх фахівців з освітнього менеджменту навичок та умінь використовувати свій особистісний потенціал для досягнення професійно значущих цілей, розвивати потенціал лідера для більш ефективної реалізації себе в управлінській діяльності

Не менш важливим є набуття знань щодо управління людськими ресурсами (спроможність керівників дотримуватися послідовного стратегічного підходу до управління людськими ресурсами, нести відповідальність за планування людських ресурсів, добір кадрів, розвиток їхньої спроможності та організацію діяльності), ознайомлення студентів із сучасною системою комунікації та формування вміння професійного спілкування в межах ділового стилю, ведення переговорів, формування навичок і умінь використовувати технології стратегічного управління людськими ресурсами щодо забезпечення ефективного виконання поставлених цілей у процесі соціального управління, командної роботи та організації ефективної команди. Питання саморозвитку, самовдосконалення та самореалізації мають стати пріоритетами професійного навчання та своєрідним мірилом рівня професійно-особистісного розгортання кожного фахівця з освітнього менеджменту.

Не менш важливим компонентом освітньої програми є правові дисципліни, спрямовані на формування у студентів професійно-правової компетентності як інтегративного особистісного утворення (сукупності професійних знань, умінь, способів використання правових знань, досвіду професійно-правової поведінки), що сприятиме забезпеченню належного виконання всіх функцій професійної діяльності, які вимагають правового регулювання. Зокрема у всіх представлених вищих навчальних закладах вивчаються дисципліни «Основи права», «Приватне право», «Адміністративне право» тощо. Особливостями є те, що Університет Ф. Палацького в Оломовці має загальні навчальні курси «Трудового права», тоді як в Університеті Й. Є. Пуркіне вивчають «Сімейне право». До навчального плану Карлового університету включено «Освітнє право».

Цикл дисциплін економічного спрямування забезпечує формування системного

мислення при вирішенні економічних проблем в освіті, системних наукових знань, на основі яких тільки й може виникнути науковий економічний світогляд і здійснюватимуться практичні дії. Усвідомлення соціальних явищ, теоретичне обґрунтування економічних законів, психологічних закономірностей дозволяє сформулювати в студентів розуміння цілісної картини соціальних та економічних проблем суспільства.

Кожна з порівнюваних освітніх програм щодо дисциплін економічного спрямування включає «Фінансовий менеджмент». Окрім цього в Університеті Ф.Палацького в Оломовці вивчають «Основи економічної теорії», «Бухгалтерський облік», «Фінансування освіти», «Податковий облік» та обов'язковий факультатив – «Казуїстичний семінар – економіка». Специфічний курс економічного спрямування вивчається в Карловому Університеті в Празі – «Управління економічною сферою в освіті», а в Університеті Й. Є. Пуркіне в Усті-над-Лабем – спеціалізований курс «Фінансовий менеджмент в освіті».

Зазначимо, що метою методологічної підготовки є формування в майбутніх фахівців з освітнього менеджменту основ методологічної культури, змістом якої є індивідуальний, соціально-особистісний досвід, що дозволяє майбутньому педагогічному працівникові виявляти творчу, концептуальну, науково обґрунтовану позицію в аналізі й вирішенні актуальних професійних проблем у різних сферах педагогічної діяльності (навчальній, методичній, управлінській, виховній, дослідницькій тощо). Загальнонаукові дисципліни та дисципліни загальної професійної підготовки мають таку структуру: філософські засади, понятійно-категоріальний апарат, концептуальні ідеї, закономірності та закони, методи дослідження. У цьому блоці засвідчується ідентичність включених до навчального плану дисциплін у всіх трьох університетах: «Основи педагогічного дослідження», «Методологія підготовки наукової роботи», «Семінар з підготовки бакалаврської роботи»

Загалом вивчення таких дисциплін спрямоване на забезпечення формування компетенцій щодо здатностей до дієвої світоглядної позиції та застосування теоретичних і методологічних засад модернізації освіти, на формування умінь складати науковий текст і формулювати науковий апарат бакалаврської роботи, на вдосконалення аналітичного мислення.

Зазначимо, що ефективність управлінських дій залежить передусім від гнучкості у використанні позитивних аспектів того чи іншого стилю й умінь нейтралізувати слабкі сторони. Тому мова може йти лише про адекватність чи неадекватність використання того чи іншого стилю управління в конкретній ситуації. Наприклад, в екстремальних умовах життєво необхідний авторитарний стиль керівництва. В умовах же повсякденної життєдіяльності, коли діє згуртований колектив, вдалим є демократичний стиль. Натомість творчий пошук диктує доцільність використання елементів ліберального стилю. Тож різні ситуаційні моделі підкреслюють необхідність гнучкого керівництва.

Підготовку фахівців з освітнього менеджменту в такому ракурсі забезпечують дисципліни психологічного спрямування «Основи психології», «Психологія і управління освітою», «Семінар з андрагогіки», «Профілактика соціально-патологічних явищ і інтеграція», «Стресові ситуації», «Прикладна психологія» (Університет Ф. Палацького)

Керівник має чітко визначати здібності підлеглих, свої власні можливості, природу завдань, потреби, повноваження, якість інформації тощо. Тобто найефективнішим є такий стиль, який дозволить орієнтуватися на реальність, коли керівник підбирає модель поведінки під конкретну ситуацію. Для здійснення заходів інформаційного забезпечення та органічної взаємодії підрозділів організації фахівець з освітнього менеджменту мусить знати методи ефективного використання інформаційних технологій, тобто створювати, упроваджувати та використовувати певну інформаційну систему, уміти концептуально визначати мету, цілі, головні завдання та функції інформаційних технологій, створювати засади щодо реалізації стратегічних

управлінських функцій, визначати пріоритети впроваджень в інформаційному середовищі; мати навички з визначення концепції інформаційно-технологічної інфраструктури організації, створення стратегії ІКТ в освіті на регіональному та державному рівні, застосування інформаційних технологій для підтримки стратегічної діяльності в освіті, забезпечення функціонування інформаційних систем. Відповідно до навчального плану Університету Я.Є. Пуркіне включено дисципліни «Інформаційно-комп'ютерні технології в освітньому менеджменті», «Інформаційні технології в діяльності менеджера», «Актуальні проблеми освітнього менеджменту», «Проектування освітніх моделей»

У Карловому Університеті вивчаються дисципліни «Вступ до освітнього менеджменту», «Практикум з управління I, II, III, IV, V», «Актуальні проблеми освітнього менеджменту I, II, III, IV, V», у яких загалом розглядаються і проблеми психологічної підготовки щодо впровадження інформаційно-комунікаційних технологій. Особливістю є орієнтація на результативний підхід, тобто сформувані у майбутніх фахівців з освітнього менеджменту спроможність сплановано та послідовно діяти відповідно до визначених цілей з метою досягнення очікуваних результатів, здатність до управління наявними ресурсами, ураховуючи потреби та пріоритети організації.

Педагогічний аналіз змісту підготовки фахівців з освітнього менеджменту засвідчує, що при формуванні бакалаврських програм підготовки в чеських університетах основна увага приділяється компетентнісному підходу для формування у студентів професійних компетенцій по всьому спектру професійних завдань, що виконуються ними як фахівцями в професійній діяльності: застосування інструментів демократичного врядування у сферах освітнього управління, здатність проводити бюджетну, фінансову, зокрема податкову політику на фоні процесів глобалізації та європеїзації, технологій управління людськими ресурсами, уміння проводити професійний освітній аналіз і застосовувати його результати у своїй діяльності, здійснення прогнозування розвитку освітньої установи та вироблення відповідних проектів і програм. Реалізація компетентнісного підходу у професійній підготовці фахівців з освітнього менеджменту дозволить вирішити суперечності між вимогами до якості освіти, які висуваються державою, суспільством, роботодавцем, і освітніми результатами.

Перспективним для подальшого наукового пошуку вважаємо здійснення порівняльного аналізу професійної підготовки менеджерів освіти в Україні та центральноєвропейських країнах.

Література:

1. Берека В. Є. Магістерська підготовка майбутніх менеджерів освіти : монографія / В. Є. Берека; ред. А. Й. Сиротенка. – Хмельницький : ХГПА, 2008. – 357 с.
2. Єльнікова Г. Управлінська компетентність / Галина Єльнікова. – К. : Ред. загальнопед. газ., 2005. – 128 с.
3. Утюж І. Г. Освітній потенціал особистості : монографія / І. Г. Утюж. – Запоріжжя : ТОВ «КСК-Альянс». – 2007. – 147 с.
4. Excellent Organisations achieve and sustain outstanding levels of performance that meet or exceed the expectations of all their stakeholders. Retrieved 01.07.2017 from: <http://www2.efqm.org/en/PdfResources/>
5. Horváthová K. Organizácia a manažment školstva / K. Horváthová, Z. Obdržálek a kol. – Bratislava: Svornosť, 2004. – 416 s.
6. Průcha J. Pedagogický slovník / J. Průcha, E. Walterová, J. Mareš. – Praha : Portál, 2009. – 400 s.
7. Trojan V. Školský management v perspektivě tří časových rovin, In Sborník příspěvků z mezinárodní konference školského managementu / V. Trojan. – Praha : ČŠM PedF UK, 2012. – S. 10-13.
8. Trojan V. Vzdělávání řídicích pracovníků v českém školství: programy a hodnocení jejich obsahu účastníky – Orbis scholae. – 2011. – č. 3. – S. 107-127.
9. Univerzita Karlova v Praze. [Charles University – Faculty of Education]. Retrieved 12.07.2017 from: <http://www.cuni.cz/>

10. Univerzita Palackého v Olomouci. [Palacky University Olomouc]. Retrieved 10.07.2017 from www.upol.cz.
11. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem. [Jan Evangelista Purkyně University in Ústí nad Labem]. Retrieved 01.07.2017 from: <http://www.ujep.cz>.

Товканец, О. С.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ СОДЕРЖАНИЯ ПОДГОТОВКИ СПЕЦИАЛИСТОВ
ПО ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМУ МЕНЕДЖМЕНТУ В ЧЕШСКИХ УНИВЕРСИТЕТАХ

В статье рассмотрены проблемы профессиональной подготовки специалистов по образовательному менеджменту в чешских университетах. Подчеркнуто, что модернизация профессиональной подготовки управленцев и специалистов по образовательному менеджменту в определенной степени определяет прогресс страны. Проанализированы образовательные программы по подготовке образовательного менеджмента в Университете Ф. Палацкого в Оломоуце, Карловом Университете в Праге, Университете Я. Е. Пуркине в Усти-над-Лабем. Сделан вывод, что при формировании бакалаврских программ подготовки в чешских университетах основное внимание уделяется компетентностному подходу для формирования у студента компетенций по всему спектру профессиональных задач.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, специалист по образовательному менеджменту, чешские университеты, образовательные программы.

Tovkanets O. S.

PEDAGOGICAL ANALYSIS OF THE CONTENT OF PROFESSIONAL PREPARATION
OF EDUCATION MANAGEMENT SPECIALISTS IN CZECH UNIVERSITIES

The article deals with the problems of professional preparation of education management specialists in Czech universities. It has been emphasized that the modernization of the professional preparation of managers and education management specialists to a certain extent determines the country's intellectual, technological, economic, social and cultural progress. The educational programmes for the preparation of educational management at the University Palacky Olomouc, Charles University in Prague and Jan Evangelista Purkyne University in Usti nad Labem have been analyzed. It has been underlined that there are disciplines of the managerial cycle in the educational programmes, which are aimed at improving the professional knowledge of the manager, his/her skills and abilities, personal qualities and disciplines in the management of educational process, which ensure the formation of an integrated vision of the educational process, assessment of pedagogical work, modeling and designing of alternative schools. It has been highlighted the fact that in the process of preparation education management specialists are formed skills and abilities to use their personal potential to achieve professionally meaningful goals, to develop the leader's potential for more effective self-realization in the management. The cycle of disciplines of economic direction provides the formation of system thinking in solving economic problems in education and systemic scientific knowledge. It has been concluded that during the formation of bachelor's programmes of training in Czech universities, the attention is focused on the competent approach for the formation of student's competencies throughout the full spectrum of professional tasks performed by them as specialists.

Key words: professional preparation, educational management specialist, Czech universities, educational programmes.